
Amor i cendres

per *Montserrat Roig*

La Maria no sabia que somniava fins que la Marta no li va explicar els seus somnis. Maria era això que diuen «una dona feliç», és a dir, una dona amable. I els seus somnis eren com les sargantanes que fan becaines, a l'estiu, sota les pedres. La Marta observava la Maria i en sentia pietat, i no sabia com dir-li que la ciutat era estreta i el món ample. Tots els estius, la Marta i el seu home viatjaven cap a països de noms estranys. Tornaven carregats amb diapositives i els diumenges a la tarda les ensenyaven als amics. La Marta convidava la Maria i aquesta associava els capvespres amb el gust de la xocolata.

La Maria odiava la xocolata, li recordava les hores llepades de la primera comunió. Preferia el pessigolleig del xampany, begut en copa alta, d'aquestes que fan clinc a l'hora del brindis, però no ho deia a la Marta, ja hem advertit que era una dona amable. La Marta i el seu home contaven a la Maria i el seu home històries de ciutat que es perden dins la selva, de rius intransitables i descoberts pels buscadors d'or, de tombes de marbre rosa i dels paradisos dels morts... La Maria escoltava contes orientals, els quals relaten amors desesperats, naufragis irreversibles i morts fantàstiques. La Marta enraonava amb la Maria, i aquesta sentia com les arrugues se li feien profundes: els seus morts eren massa casolans per a ser narrats.

Després de cada viatge, la Maria trobava que la Marta s'havia fet més bonica, més sàvia, més acabada. Com si un àngel l'hagués construïda de nou, tenia l'alè dels núvols del desert. La Marta embastava poèticament les frases concises del seu home mentre oferia una altra xicra de xocolata a la Maria. La Marta sabia que la Maria detestava la xocolata.

La Maria es rentava deu vegades per dia. Pensava que el seu home ja no la besava perquè feia mala olor. Ho havia llegit en una revista: després dels trenta, les dones fan pudor. Creia que tenia el cos ple de verdet, com si fos

una cambra resclosida, on no entrava mai un raig de llum. Potser la mala olor començà el dia en què el metge li va dir que no podia tenir fills. Pensava que la sang que se li escolava tots els mesos era com la brossa, que no servia per a res, com la mala olor. Per aquesta raó, també pensava, a casa no hi havia diners ni amor.

Però un dia tot canvià. Va arribar el seu home i li féu un petó al clatell. I, a la Maria, li va desaparèixer el gust embafador de la xocolata. La besà al clatell com abans i ella sentí una altra vegada un corrent a l'espina. Se li enravenà el cos, se li endurí la pell. El corrent era suau i enervant alhora. El seu home li va dir, mira, avui dia fins els pobres podem viatjar. Abans de morir, vull veure la terra de les girafes. Li ensenyà un fullet de colors virolats. La Maria hi va veure dos camells que semblava que deien que sí, els ulls com agulles de cap i el morro carregat de paciència. Fan capcinades, va pensar la Maria. I una altra vegada el corrent a l'espina i la pell tibant. Després hi va veure els arenys del desert, d'un groc que murmura, els mercats que desperten la por i prometen secrets, els elefants que travessen rius amb lentitud de segles i les mesquites daurades que brillaven com la vaixela d'una tsarina. L'home de la Maria posà un dit de llet en un punt: anirem aquí, a la reserva del Mont Kenia, a tocar de les terres prohibides. Vull veure les girafes reticulades.

Tot va ser ràpid com un pensament. L'home de la Maria demanà un crèdit, ella empenyorà les joies de l'àvia. Deixà de sentir pena quan ell es girava d'esquena a la nit, el seu cos ja no feia mala olor i les cèl·lules de la tristesa s'apagaren dins del cervell. Pujava les escales com una núvia i somreia a la caixa del supermercat. La Maria era una dona amb esperança. Mai no havia pensat en les girafes reticulades, fins i tot n'ignorava l'existència. Però ara tenia els somnis de la Marta: somniava en el dia en què deixarien les maletes al rebedor, en el dia en què arribarien carregats de paraules. En les tardes de diumenge, en les copes altes de xampany que fan clic.

L'home de la Maria es comprà una càmera fotogràfica. Ella un somni de roba interior. Va adquirir dos jocs de calces i sostenidors Christian Dior i una camisa de dormir de color negre, llarga fins als peus i escotada pel darrera. Com si canviés de pell.

Els primers dies del viatge no van deixar records. Tot era nou, passava de pressa, i, per tant, fàcil d'oblidar. Una nit va veure la lluna plena com un globus d'argent. Va esperar el seu home fins a la matinada, quan les hores són gelades. Però l'espera no era com abans, feta d'hores mortes. S'ardomí a l'alba, quan la naturalesa ja no badallava. Ell la desvetllà amb suavitat i li acaricià la camisa de seda. Amor meu, li va dir, demà veurem les girafes reticulades.

L'animal els mirava fixament, amb uns ulls com esclatxes, indiferent. L'home de la Maria estava trastornat, mira-la, féu, mira-la bé, que mai més no tornaràs a veure una girafa reticulada. La girafa i la Maria es miraren una estona llarga i silenciosa, els ulls de totes dues en una sola mirada, concentrada, com si medités, fins que l'animal no brandà el cap i encetà una marxa cadenciosa. Durant un moment, li semblà que l'animal la comprenia, els seus ulls estrets deien el mot «llàstima». L'home de la Maria s'atabalà, va cridar un negre perquè aturés la girafa, aquest llançà una corda al coll de l'animal i, embriagat, l'home de la Maria pujà a la gropa. El negre li va dir alguna cosa, però l'home de la Maria no sentia res, només cridava a la seva dona que aprofités el moment i li fes una fotografia. No tothom ha estat fotografiat damunt una girafa reticulada, li va dir. La Maria veié el seu home al cim i aclucà els ulls per a conservar-ne l'instant. En aquestes, la girafa, lleugera, començà a oscillar, després s'encarcarà, tibà

el coll dignament i, en acabat, bellugà la gropa per tal de desempallegar-se de l'intrús. La caiguda fou mortal. Va caure com un ninot, sense temps per a l'esglai, les cervicals avariades i a la mirada una promesa de plor. La girafa observà el cel i la Maria mirà a terra: el seu home havia perdut una sabata.

El cònsol de Nairobi va dir a la Maria que era molt car traslladar el cadàver sencer perquè l'agència de viatges no cobria aquesta classe de despeses. Però li oferí una solució: podien incinerar l'infeliç i ella endur-se'n les cendres a casa. Li retornaren l'home dins d'un flascó, amb una etiqueta que duia el nom complet. La Maria comprà una ampolleta de vidre opac i hi traslladà les cendres del mort. Collocà l'ampolla dins el necesser de les cremes i el sabó de bany. Els del grup l'acompanyaren en el sentiment i li digueren adéu. Però ella havia decidit de continuar, el viatge ja estava pagat. Cada nit posava l'ampolleta al seu costat, gairebé li fregava l'escot de la camisa de dormir de seda. I li explicava tot el que havia vist durant el dia: la dansa de les zebres i la processó dels elefants, com xiulava el vent que venia dels turons prohibits per als blancs, les nits sense estels i les aus irisades que s'alçaven tot fent vols concèntrics fins que no desapareixien dins d'un cel infinit, un cel tan blau que causava dolor.

La Maria tornà a casa amb un únic record, el que ella seleccionà en un instant d'amor: només veia el seu home dalt la gropa de la girafa reticulada, només en sentia la veu, quan li deia, mira'm bé i conserva'm així per a sempre.

Casada de nou i feliç, la Maria sent que el seu cos té el gust del baladre. De tant en tant brinda amb xampany, en una copa alta d'aquestes que fan clinc, i adreça la mirada més dolça cap a una ampolleta de vidre opac que hi ha al costat del sabó de bany.